

Viorel Roș

Andreea Livădariu • Ciprian-Raul Romișan

Dreptul proprietății intelectuale

Dreptul de autor și drepturile conexe
și drepturile de proprietate industrială

Editura C.H. Beck
București 2025

Cuprins

Cuvânt-înainte XXXI

Listă de abrevieri..... XXXIII

**PARTEA I. Dreptul de autor, drepturile conexe și drepturile
sui generis ale producătorilor de baze de date 1**

**Capitolul I. Introducere. Secolul XXI va fi al proprietății intelectuale
și al inteligenței artificiale..... 3**

Secțiunea 1. Denumirea de dreptul proprietății intelectuale
și tendința de redenumire..... 3

Secțiunea a 2-a. Dreptul proprietății intelectuale este nou
pentru că este, prin natura sa, evolutiv 5

Secțiunea a 3-a. Originile noastre necunoscute și originile creativității 7

Secțiunea a 4-a. Când au apărut noțiunile de „proprietate intelectuală”
și „dreptul proprietății intelectuale”..... 16

Secțiunea a 5-a. Tipuri de creații și bunuri protejate prin drepturi
intelectuale..... 20

Secțiunea a 6-a. Principalele caracteristici ale creațiilor intelectuale 25

Secțiunea a 7-a. „Impuritatea” bunurilor protejate prin drepturi
intelectuale și tendința de redenumire a acestora..... 28

Secțiunea a 8-a. Sistemul (neunitar) de protecție a creațiilor intelectuale 30

§1. Protecția creațiilor intelectuale prin drepturi de autor,
drepturi conexe și drepturi *sui generis* 33

§2. Protecția invențiilor din domeniul tehnologiilor, al biotehnologiilor..... 34

§3. Protecția noilor soiuri de plante..... 35

§4. Protecția modelelor de utilitate..... 36

§5. Protecția desenelor și a modelelor industriale 36

§6. Protecția mărcilor (semne indicative ale originii comerciale
a produselor sau a serviciilor) 37

§7. Protecția topografiilor de produse semiconductoare 38

§8. Protecția semnelor indicative ale originii geografice a produselor 38

§9. Protecția numelor comerciale (a firmelor)..... 39

§10. Protecția numelor de domeniu..... 40

Secțiunea a 9-a. Omniprezența și ubicuitatea creațiilor intelectuale..... 41

Secțiunea a 10-a. Ambivalența creațiilor intelectuale..... 46

Secțiunea a 11-a. Valoarea economică a creațiilor intelectuale 53

Secțiunea a 12-a. Controversele privind natura juridică a drepturilor
de proprietate intelectuală..... 61

§1. Preliminarii..... 61

§2. Sunt drepturile intelectuale drepturi de proprietate în sensul dreptului comun al proprietății?.....	63
§3. Calificarea drepturilor intelectuale ca drepturi naturale	66
Secțiunea a 13-a. Entitățile cu atribuțiuni în domeniul protecției drepturilor de proprietate intelectuală.....	68
§1. Oficiul Român pentru Drepturile de Autor – ORDA	69
§2. Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci – OSIM.....	70
§3. Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale – OMPI.....	71
§4. Organizația Mondială a Comerțului – OMC	72
§5. Oficiul European de Brevete – emitent al brevetului european.....	73
§6. EPO ca emitent al brevetului european cu efect unitar.....	74
§7. Curtea Unică de Brevete (CUB) și Acordul privind Curtea Unică de Brevete (ACUB).....	75
§8. Oficiul Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală – EUIPO	76
§9. Institutul de Stat pentru Testarea și Înregistrarea Soiurilor – ISTIS.....	77
§10. Oficiul Comunitar pentru protecția noilor soiuri de plante – OCSP	78
§11. Uniunea Internațională pentru Protecția Noilor Soiuri de Plante – UPOV	78
§12. Observatorul European al Încălțării Drepturilor de Proprietate Intelectuală.....	79

Capitolul II. Subiect, obiect și condiții de protecție a operelor prin drept de autor.....

prin drept de autor.....	81
Secțiunea 1. Definiția dreptului de autor	84
Secțiunea a 2-a. Conceptele de creații intelectuale și/sau opere și/sau bunuri intelectuale	84
Secțiunea a 3-a. Creații intelectuale și bunuri intelectuale	85
Secțiunea a 4-a. Raportul dintre operă (bun imaterial) și suportul (material) pe care se fixează ori încorporează opera	90
Secțiunea a 5-a. Creatorul/autorul – subiect/titular originar al drepturilor de autor	95
Secțiunea a 6-a. Subiectul secundar (titular secundar) al dreptului de autor	97
Secțiunea a 7-a. Subiectul (subiecții) dreptului de autor în cazul operelor realizate în colaborare	99
§1. Opera comună	99
§2. Opera colectivă.....	100
§3. Categoria operelor derivate	100
§4. Categoria operelor de serviciu și/sau la comandă.....	100
Secțiunea a 8-a. Un nou venit în lumea „creatorilor” și un alt fel de creații: inteligența artificială (IA)	101
Secțiunea a 9-a. Obiectul dreptului de autor	102

Secțiunea a 10-a. Condițiile cerute pentru protecția operelor prin drept de autor în dreptul român.....	105
Secțiunea a 11-a. Inexistența formalităților pentru protecția operelor prin drept de autor și semnificația deponitului legal.....	107
§1. Condiții fără semnificație pentru protecție.....	109
§2. Lipsa de relevanță a genului operei în cadrul dreptului de autor....	109
§3. Indiferența criteriului valorii operei pentru recunoașterea dreptului de autor.....	110
§4. Lipsa de semnificație a destinației operelor.....	112
Secțiunea a 12-a. Condiția ca opera să îmbrace o formă concretă de exprimare.....	113
Secțiunea a 13-a. Condiția ca opera să fie susceptibilă de a fi adusă la cunoștința publică.....	113
Secțiunea a 14-a. Condiția originalității operelor pentru protecția prin drept de autor.....	114
§1. Concepția clasică asupra originalității.....	114
§2. Originalitatea în concepția subiectivă.....	118
§3. Concepția obiectivă asupra originalității.....	119
§4. Concepția CJUE asupra originalității.....	120
§5. Originalitate absolută și originalitate relativă.....	121
Secțiunea a 15-a. Criteriul originalității aplicat la diverse categorii de opere.....	122
§1. Operele literare propriu-zise și criteriul originalității.....	122
§2. Scrierile publicistice și criteriul originalității.....	123
§3. Discursurile, pledoariile, conferințele și criteriul originalității.....	124
§4. Programele pentru calculatoare și criteriul originalității.....	125
§5. Operele științifice și criteriul originalității.....	126
§6. Cursurile universitare și manualele școlare și criteriul originalității.....	127
§7. Compozițiile muzicale și criteriul originalității.....	127
§8. Operele coregrafice, pantomimele și numerele de circ și criteriul originalității.....	129
§9. Operele audiovizuale și criteriul originalității.....	130
§10. Operele fotografice și criteriul originalității.....	132
§11. Operele de artă grafică sau plastică și criteriul originalității.....	134
§12. Operele de arhitectură și condiția originalității.....	135
§13. Hărțile, desenele și lucrările plastice din domeniul geografiei, al topografiei și al științei în general și condiția originalității.....	137
§14. Operele derivate și criteriul originalității.....	137
§15. Cazul adaptărilor și criteriul originalității acestora.....	138
Secțiunea a 16-a. Excluderi de la protecție prin drept de autor.....	140
§1. Excluderea ideilor de la protecție prin drept de autor.....	140
§2. Alte excluderi de la protecție.....	142

Capitolul III. Conținutul drepturilor de autor. Drepturile morale și

drepturile patrimoniale de autor	144
Secțiunea 1. Conținutul dreptului de autor: un drept dual, complex, diferit de alte drepturi	145
Secțiunea 2-a. Drepturile morale de autor. Apariția, natura juridică și riscul deprecierei acestora.....	147
Secțiunea a 3-a. Drepturile morale de autor în dreptul român	153
Secțiunea a 4-a. Dreptul de a aduce opera la cunoștință publică (dreptul de divulgare)	154
§1. Efectele divulgării	156
§2. Epuizarea dreptului de divulgare.....	157
§3. Divulgarea operelor neaduse la cunoștință de autor în timpul vieții	158
§4. Care sunt condițiile exercițiului dreptului de divulgare de către succesori?.....	158
§5. Divulgarea operelor realizate în colaborare (comune și colective)...	160
§6. Divulgarea operelor realizate la comandă	161
Secțiunea a 5-a. Dreptul de a pretinde recunoașterea calității de autor al operei (dreptul la paternitate).....	163
§1. Conținutul dreptului la paternitate.....	164
§2. Obligații ale terților derivând din dreptul la paternitate al autorului operei	164
§3. Transmiterea exercițiului dreptului la paternitate.....	165
Secțiunea a 6-a. Dreptul de a decide sub ce nume va fi adusă opera la cunoștință publică (dreptul la nume)	165
Secțiunea a 7-a. Dreptul la respectul (inviolabilitatea/integritatea) operei. 167	
§1. Întinderea și limitele dreptului la respectul operei în cazul în care dreptul de utilizare a operei a fost cedat.....	171
§2. Dreptul la respectul operei în cazul autorizării reproducerii și a reprezentării.....	171
§3. Dreptul la respectul operei în cazul autorizării adaptării, a traducerii sau a transformării.....	172
§4. Dreptul la respectul operei când suportul pe care este fixată nu aparține autorului	173
§5. Dreptul la respectul operelor de artă plastică expuse în locuri publice.....	174
§6. Dreptul la respectul operei și la restaurarea operelor	175
§7. Exercițiul dreptului la respectul operei de către persoana al cărei portret este utilizat într-o operă.....	175
Secțiunea a 8-a. Dreptul de retractare	177
Secțiunea a 9-a. Drepturile patrimoniale de autor.....	179
Secțiunea a 10-a. Care este conținutul dreptului patrimonial al autorilor de opere?.....	179

Secțiunea a 11-a. Distincția între dreptul moral de divulgare a operei și dreptul patrimonial de a decide dacă, în ce mod și când va fi utilizată opera sa.....	181
Secțiunea a 12-a. Modalitățile de utilizare a operei supuse autorizării autorului operei.....	182
§1. Dreptul de a autoriza și/sau interzice reproducerea operei (art. 13 și 14 din Legea nr. 8/1996).....	183
§2. Epuizarea dreptului exclusiv de autorizare și/sau interzicere a distribuirii operei (art. 13 și 15 din Legea nr. 8/1996).....	184
§3. Dreptul de a autoriza importul în scopul comercializării (art. 13 și 16 din Legea nr. 8/1996).....	186
§4. Dreptul de a autoriza închirierea operei (art. 13 și 17 din Legea nr. 8/1996).....	187
§5. Dreptul de a autoriza sau de a interzice împrumutul operei (art. 13 și 18 din Legea nr. 8/1996).....	188
§6. Dreptul patrimonial exclusiv de a autoriza comunicarea publică prin orice mijloace (art. 13 și 20 din Legea nr. 8/1996)....	190
§7. Dreptul exclusiv de a autoriza radiodifuzarea operei (art. 13 și 21 din Legea nr. 8/1996).....	190
§8. Dreptul exclusiv de a autoriza retransmiterea prin cablu a operei (art. 13 și 22 din Legea nr. 8/1996).....	191
§9. Dreptul exclusiv de a autoriza realizarea de opere derivate (art. 13 și 23 din Legea nr. 8/1996).....	192
§10. Dreptul de a autoriza retransmisia operei (în mediu gestionat)....	193
§11. Dreptul (patrimonial special) de suită al artiștilor plastici.....	193
11.1. Nașterea și consacrarea dreptului de suită	194
11.2. Scopul și natura dreptului de suită	196
11.3. Subiectul dreptului de suită și obiectul dreptului de suită....	199
11.4. Atributele dreptului de suită.....	203
11.5. Transmisiunea dreptului de suită	204
11.6. Cuantumul dreptului de suită	205
11.7. Cine sunt debitorii sumelor datorate cu titlu de drept de suită?.....	206
Secțiunea a 13-a. Conținutul și durata drepturilor echivalente	208

Capitolul IV. Regimul drepturilor de autor și limitările acestora 209

Secțiunea 1. Data nașterii drepturilor (morale și patrimoniale) de autor	209
Secțiunea a 2-a. Regimul juridic al drepturilor morale de autor	210
§1. Drepturile morale de autor sunt atașate persoanei autorului	212
§2. Drepturile morale de autor în cazul operelor colective	213
§3. Caracterul perpetuu al drepturilor morale. Limite și controverse	214
§4. Caracterul imprescriptibil al drepturilor morale de autor	216
§5. Caracterul inalienabil al drepturilor morale de autor.....	217
§6. Caracterul insesizabil al drepturilor morale de autor.....	218
§7. Drepturile morale după încetarea din viață a autorului	218

§8. Comparație între drepturile morale de autor și drepturile personalității din dreptul comun	221
Secțiunea a 3-a. Regimul juridic al drepturilor patrimoniale.....	223
§1. Regula limitării în timp a drepturilor patrimoniale de autor.....	224
§2. Regula generală privind durata de protecție a drepturilor patrimoniale	227
§3. Durata protecției drepturilor echivalente și problemele pe care le ridică reglementarea acestora în dreptul nostru.....	228
§4. Durata protecției drepturilor patrimoniale în cazul operelor publicate sub pseudonim sau fără indicarea autorului	229
§5. Durata protecției drepturilor patrimoniale în cazul operelor realizate în colaborare	230
§6. Durata protecției drepturilor patrimoniale în cazul operelor colective.....	230
§7. Efectele modificărilor neesențiale ale operei asupra duratei drepturilor	230
§8. Modul de calcul al termenului de protecție pentru alte persoane decât autorul.....	231
Secțiunea a 4-a. Efectele expirării duratei de protecție a drepturilor patrimoniale. Domeniul public legal	231
Secțiunea a 5-a. Domeniul public voluntar al operelor protejabile prin drept de autor.....	233
Secțiunea a 6-a. Limite și/sau excepții în dreptul de autor	234
§1. Sumară istorie a limitării drepturilor de autor	236
§2. Prima aplicație jurisprudențială a teoriei fair dealing (folosirii corecte) în Regatul Unit	237
§3. Teoria utilizării echitabile (fair use) în SUA	239
§4. Limitarea drepturilor de autor în scop educațional și de cercetare în Canada.....	242
§5. Excepțiile și/sau limitările drepturilor de autor în Directiva 2001/29/CE	244
§6. Jurisprudența CJUE în materia excepțiilor și limitărilor drepturilor de autor	248
Secțiunea a 7-a. Limitări ale drepturilor de autor în dreptul român	252
§1. Reglementarea limitelor exercițiului dreptului de autor în Legea nr. 8/1996	257
§2. Condițiile în care este permisă în dreptul nostru utilizarea operelor fără consimțământul titularilor de drepturi, fără plata vreunei remunerații	259
Secțiunea a 8-a. Cazurile în care este permisă folosința operelor protejate fără consimțământul titularului de drepturi.....	261
§1. Excepția de reproducere a operelor în procedurile judiciare, parlamentare sau administrative ori pentru scopuri de siguranță publică. Jurisprudență a instanțelor române.....	261

§2. Excepția de utilizare de scurte citate din opere sau dreptul de citare.....	269
2.1. Justificarea recunoașterii dreptului de citare.....	272
2.2. Condițiile citării licite	273
§3. Excepția de utilizare a operelor în instituțiile de învățământ, de cercetare, în biblioteci, muzee, arhive și în instituțiile de ocrotire socială, fără autorizarea titularului.....	277
§4. Excepția de utilizarea a operelor în scop de informare a publicului sau pentru „reviste de presă”	277
§5. Excepția de utilizare a discursurilor și a operelor în scop de informare a publicului asupra actualităților.....	278
§6. Excepția de utilizare a operelor în beneficiul persoanelor cu deficiențe de vedere ori handicap.....	278
§7. Excepția de utilizare a operelor de artă plastică expuse public (dreptul de panoramă).....	281
§8. Excepția de utilizare a operelor în ceremonii religioase sau ceremonii oficiale	281
§9. Excepția de utilizare în scop de transformare (caricatură, parodie, pastișă)	281
§10. Excepția de utilizare a operelor protejate în scopuri publicitare	282
§11. Excepția de utilizare în scop de testare a funcționării produselor.....	283
§12. Excepția de utilizare a operelor pentru uz personal și cercul normal al unei familii sau copia privată	283
12.1. Noțiunile de cerc normal al unei familii și de comunicare publică	284
Secțiunea a 9-a. Regimul copiei private pentru operele protejate prin drepturi de autor	285
§1. Remunerația compensatorie pentru copia privată în favoarea autorilor de opere	286
Secțiunea a 10-a. Critica limitărilor/a excepțiilor drepturilor de autor	287
Secțiunea a 11-a. Utilizarea limitată, corectă sau loială constituie și o problemă de educație	290
Secțiunea a 12-a. Regimul operelor orfane.....	290
Capitolul V. Regimul matrimonial și transmisiunea drepturilor de autor ...	296
Secțiunea 1. Regimul matrimonial al drepturilor de proprietate intelectuală.....	296
§1. Drepturile de autor în regimul comunității de bunuri.....	297
§2. Drepturile de autor în regimul separației de bunuri.....	299
§3. Dreptul de autor în regimul comunității convenționale de bunuri	299
§4. Transmisiunea exercițiului drepturilor morale și transmisiunea drepturilor patrimoniale de autor	300
Secțiunea a 2-a. Transmisiunea succesorală a exercițiului drepturilor morale de autor	301

§1. Transmisiunea limitată a dreptului la despăgubiri pentru încălcarea drepturilor morale	304
Secțiunea a 3-a. Transmisiunea drepturilor patrimoniale de autor prin moștenire	306
Secțiunea a 4-a. Transmisiunea succesorală a drepturilor conexe	308
Secțiunea a 5-a. Vacanța succesorală în cazul drepturilor de autor și limitele ei	309
Secțiunea a 6-a. Destinul propriu al operelor protejate prin drepturi de autor	311
Secțiunea a 7-a. Transmisiunea voluntară a drepturilor patrimoniale.....	312
Secțiunea a 8-a. Regulile comune cesiunii drepturilor patrimoniale de autor	315
§1. Capacitatea părților în contractul de cesiune a drepturilor patrimoniale de autor	317
1.1. Capacitatea persoanelor fizice (de folosință și de exercițiu)....	318
1.2. Capacitatea persoanelor juridice	319
§2. Consimțământul părților în contractul de cesiune a drepturilor patrimoniale de autor	321
§3. Obiectul contractului de cesiune a drepturilor patrimoniale de autor și obiectul obligației în contractul de cesiune a drepturilor patrimoniale de autor.....	323
§4. Sancțiunea (corectă) pentru lipsa obiectului contractului și lipsa obiectului prestației este anularea, iar nu rezilierea contractului ...	324
§5. Care sunt condițiile obiectului contractului și ale obiectului prestației?	325
5.1. Obiectul trebuie să existe	326
5.2. Obiectul trebuie să fie determinat sau determinabil.....	327
5.3. Obiectul contractului de cesiune și drepturile cedate.....	327
5.4. Obiectul contractului de cesiune și modalitățile de utilizare a operei	328
5.5. Obiectul contractului de cesiune și locul exploatării operei ..	329
5.6. Obiectul contractului de cesiune și durata exploatării operei.....	330
5.7. Obiectul contractului de cesiune și caracterul exclusiv sau neexclusiv al cesiunii	331
5.8. Obiectul trebuie să fie posibil	334
5.9. Obiectul trebuie să fie licit și moral	335
5.10. Obiectul cesiunii trebuie să fie în circuitul civil	336
§6. Cauza contractului de cesiune a drepturilor patrimoniale de autor.....	336
§7. Remunerația autorului și revizuirea contractului lezionar.....	337
§8. Forma contractelor de cesiune a drepturilor patrimoniale de autor	339
§9. Încetarea contractului de cesiune a drepturilor patrimoniale de autor	341

Secțiunea a 9-a. Contractul de editare.....	342
§1. Noțiunea de contract de editare și domeniul de aplicare	344
§2. Delimitarea contractului de editare de alte contracte	345
2.1. Delimitarea de cesiunea pură și simplă a dreptului de reproducere.....	346
2.2. Delimitarea de contractul de antrepriză	346
2.3. Delimitarea de contractul de asociere în participațiune	346
2.4. Delimitarea de contractul de comandă.....	347
§3. Caracterele juridice ale contractului de editare	347
§4. Forma și conținutul contractului de editare	348
§5. Părțile în contractul de editare.....	349
§6. Capacitatea părților în contractul de editare	350
§7. Obiectul contractului de editare și obiectul prestațiilor în contractul de editare.....	350
§8. Efectele contractului de editare	351
8.1. Obligațiile cedentului (titularul drepturilor transmise)	352
8.2. Obligațiile editorului (ale cesionarului)	355
§9. Transmisiunea contractului de editare.....	360
§10. Încetarea contractului de editare.....	361
Secțiunea a 10-a. Contractul de comandă.....	363
Secțiunea a 11-a. Contractul de adaptare audiovizuală.....	365
Secțiunea a 12-a. Alte contracte de exploatare a drepturilor patrimoniale de autor.....	365
Secțiunea a 13-a. Interpretarea contractelor de cesiune a drepturilor patrimoniale de autor.....	366

Capitolul VI. Drepturile conexe dreptului de autor și drepturile

<i>sui generis</i> ale fabricanților bazelor de date	368
Secțiunea 1. Coexistența dreptului de autor cu drepturile conexe	369
Secțiunea a 2-a. Justificarea recunoașterii drepturilor conexe	370
Secțiunea a 3-a. Natura juridică a drepturilor conexe și a drepturilor <i>sui generis</i>	371
Secțiunea a 4-a. Cine sunt titularii de drepturi conexe și drepturi <i>sui generis</i> ?.....	373
Secțiunea a 5-a. Obiectele protejate prin drepturi conexe.....	375
Secțiunea a 6-a. Drepturile conexe ale editorilor de publicații de presă pentru propriile publicații de presă.....	376
§1. Obiectul dreptului conex al editorilor de publicații de presă și limitele sale	379
§2. Titularul dreptului conex de editor de presă.....	381
§3. Drepturile conexe conferite editorului de publicație de presă și limitele de conținut și de opozabilitate a drepturilor	382
§4. Indiferența modului de utilizare a conținutului publicațiilor de presă de către furnizorii de servicii	383
§5. Durata drepturilor conexe ale editorilor de publicații de presă	384

§6. Gestiunea colectivă a drepturilor conexe ale editorilor de publicații de presă	385
Secțiunea a 7-a. Drepturile (conexe ale) artiștilor interpreți și/sau executanți.....	385
§1. Artiștii interpreți/executanți subiecți/titulari de drepturi conexe....	388
§2. Obiectul protecției prin drepturi conexe în cazul artiștilor interpreți și executanți.....	390
§3. Drepturile morale ale artiștilor interpreți sau executanți	393
3.1. Dreptul de a pretinde recunoașterea paternității proprii interpretări sau execuții	394
3.2. Dreptul la nume și la pseudonim	394
3.3. Dreptul de a pretinde respectarea calității prestației sale	395
§4. Lipsa drepturilor morale de divulgare și de retractare pentru artiștii interpreți și/sau executanți	396
Secțiunea a 8-a. Drepturile patrimoniale ale artiștilor interpreți sau executanți	397
§1. Durata drepturilor patrimoniale ale artiștilor interpreți sau executanți.....	397
Secțiunea a 9-a. Transmisiunea succesorală a exercițiului drepturilor morale și patrimoniale ale titularilor de drepturi conexe	399
Secțiunea a 10-a. Contractul de cesiune a drepturilor conexe a artiștilor interpreți și/sau executanți.....	400
Secțiunea a 11-a. Drepturile producătorilor de înregistrări sonore (fonograme)	401
§1. Definiția fonogramei și obiectul protecției.....	402
§2. Titularul și obiectul drepturilor asupra fonogramelor	404
§3. Drepturile producătorilor de fonograme, durata și cesiunea acestora	405
Secțiunea a 12-a. Drepturile producătorilor de înregistrări audiovizuale (videograme).....	407
§1. Definiția înregistrării audiovizuale sau a videogramei.....	407
§2. Titularul drepturilor asupra videogramei	409
§3. Drepturile recunoscute producătorilor de videograme și durata acestora.....	409
Secțiunea a 13-a. Rațiunea diferenței de regim în privința duratei de protecție a fonogramelor și a videogramei publicate sau comunicate legal în timpul perioadei inițiale de protecție.....	410
Secțiunea a 14-a. Drepturile și limitările (comune ale) drepturilor artiștilor interpreți și executanți, ale producătorilor de fonograme și ale producătorilor de videograme	411
Secțiunea a 15-a. Comparație între remunerația unică echitabilă și remunerația compensatorie pentru copia privată	414
§1. Remunerația unică echitabilă a artiștilor interpreți sau executanți și a producătorilor de fonograme și videograme	415

§2. Remunerația compensatorie pentru copia privată a artiștilor interpreți sau executanți și a producătorilor de fonograme și videograme.....	417
Secțiunea a 16-a. Drepturile organismelor de radiodifuziune și de televiziune	419
Secțiunea a 17-a. Comunicarea publică prin satelit	423
Secțiunea a 18-a. Retransmiterea prin cablu	425
§1. Retransmiterea obligatorie a unor programe prin cablu (must carry).....	426
§2. Cuantumul remunerației cuvenite titularilor de drepturi de autor și drepturi conexe pentru retransmiterea prin cablu	427
Secțiunea a 19-a. Protecția juridică a bazelor de date.....	427
§1. Definiția bazelor de date.....	428
§2. Utilitatea bazelor de date și justificarea protecției acestora.....	431
§3. Cumulul de protecție în cazul bazelor de date.....	434
§4. Regimul juridic instituit prin Directiva 96/9/CE și raportul acesteia cu dreptul intern român	435
§5. Condițiile de protecție a bazelor de date	437
§6. Bazele de date originale protejabile prin drept de autor	438
§7. Bazele de date lipsite de originalitate, protejate prin drept <i>sui generis</i>	443
§8. Titularul dreptului <i>sui generis</i> asupra unei baze de date	444
§9. Conținutul dreptului <i>sui generis</i> asupra unei baze de date	446
§10. Durata protecției drepturilor asupra bazelor de date.....	447
§11. Raportul dintre bazele de date și programele pentru calculator....	447

Capitolul VII. Gestiunea colectivă a drepturilor de autor și apărarea drepturilor de autor.....

Secțiunea 1. Gestiunea colectivă a dreptului de autor și a drepturilor conexe.....	449
Secțiunea a 2-a. Părinții fondatori ai gestiunii colective.....	453
§1. Beaumarchais, „părintele” primului organism de protecție a drepturilor autorilor	454
§2. Balzac, „părintele” celei de a doua asociații de creatori, transformată în organism de gestiune colectivă.....	454
§3. Un proces celebru: autorii de opere versus utilizatorii de opere în restaurante	455
Secțiunea a 3-a. Rolul OMPI în reglementarea gestiunii colective moderne	456
Secțiunea a 4-a. Gestiunea colectivă în dreptul UE	458
Secțiunea a 5-a. Primele forme de organizare profesională a creatorilor în România.....	460
Secțiunea a 6-a. Organizarea și funcționarea gestiunii colective în România.....	464

Secțiunea a 7-a. Modalitățile de gestiune a drepturilor patrimoniale de autor reglementate în dreptul român (individuală, colectivă facultativă, colectivă obligatorie și colectivă extinsă)	464
§1. Gestiunea colectivă facultativă.....	466
§2. Gestiunea colectivă obligatorie	467
§3. Gestiunea colectivă extinsă	470
Secțiunea a 8-a. Sunt limitate drepturile care pot fi gestionate colectiv? ...	471
Secțiunea a 9-a. Gestiunea colectivă se exercită de organisme constituite în acest scop prin libera asociere a titularilor de drepturi.....	472
§1. Forma juridică a organismelor de gestiune colectivă	474
§2. Organismele independente de gestiune a drepturilor (patrimoniale) de autor	475
§3. Natura juridică a organismelor tradiționale de gestiune colectivă a drepturilor de autor și a drepturilor conexe	476
§4. Constituirea organismelor de gestiune colectivă tradiționale.....	479
§5. Organizarea și funcționarea organismelor de gestiune colectivă....	481
§6. Obligațiile organismelor de gestiune colectivă față de public.....	483
§7. Obligațiile organismelor de gestiune colectivă față de titularii de drepturi	484
§8. Obligațiile organismelor de gestiune colectivă față de utilizatori ..	485
§9. Obligația de întocmire a metodologiilor de utilizare a operelor din domeniul de activitate.....	485
§10. Colectarea sumelor (remunerațiilor) datorate de utilizatori sau alți plătitori.....	487
§11. Repartizarea sumelor colectate către titularii de drepturi	488
§12. Obligațiile organismelor de gestiune colectivă față de ORDA și alte autorități	488
§13. Mandatul de gestiune colectivă și excepția de la regula gestiunii pe bază de mandat.....	488
§14. Contractul de mandat (cu și fără reprezentare) și contractul de comision în dreptul comun	489
§15. Regulile speciale ale mandatului de gestiune colectivă.....	491
§16. Gestiunea colectivă obligatorie este condiție de realizare a drepturilor patrimoniale.....	494
§17. Condițiile în care drepturile de autor și drepturile conexe pot fi gestionate colectiv.....	495
§18. Organismele de gestiune colectivă care funcționează în România	496
Secțiunea a 10-a. Organizarea și funcționarea ORDA.....	502
Secțiunea a 11-a. Protecția dreptului de autor și a drepturilor conexe (prin mijloace tehnice, de informare și juridice).....	505
Secțiunea a 12-a. Uniformizarea mijloacelor tehnice și juridice de protecție a drepturilor: între succese și eșecuri	508
§1. Acordul TRIPS	508
§2. Directivele UE.....	509

§3. Măsuri tehnice de protecție și de informare privind regimul drepturilor de proprietate intelectuală	511
Secțiunea a 13-a. Sancționarea civilă, contravențională și penală a încălcării drepturilor de autor.....	517
§1. Răspunderea civilă	517
§2. Acțiunea în contrafacere.....	519
2.1. Care sunt actele de contrafacere în sens larg?.....	521
2.2. Contrafacerea și plagiatul	523
2.3. Vinovăția contrafăcătorului	523
2.4. Părțile acțiunii în contrafacere	524
2.5. Reguli speciale privind probele care pot fi cerute și administrate în acțiunea în contrafacere	527
2.6. Proba drepturilor	528
§3. Care sunt măsurile care pot fi dispuse de către instanțele de judecată?.....	529
3.1. Recunoașterea drepturilor lor și constatarea încălcării acestora.....	529
3.2. Acordarea de despăgubiri pentru repararea prejudiciului cauzat.....	529
3.3. Alte măsuri care pot fi dispuse de instanță pentru repararea prejudiciilor provocate titularilor de drepturi	531
§4. Măsurile provizorii.....	532
4.1. Domeniul de aplicare a măsurilor provizorii	533
4.2. Calitatea procesuală activă în cererea de măsuri provizorii ..	534
4.3. Care sunt măsurile provizorii care pot fi dispuse?.....	534
4.4. Judecarea cererii de măsuri provizorii	535
§5. Răspunderea contravențională.....	536
§6. Protecția penală a dreptului de autor, a drepturilor conexe și a drepturilor <i>sui generis</i>	537
6.1. Faptele pedepsite ca infracțiuni prin Legea nr. 8/1996	538
§7. Competența de soluționare a acțiunilor în contrafacere și de judecare a infracțiunilor la regimul dreptului de autor, al drepturilor conexe și al drepturilor <i>sui generis</i>	539

PARTEA A II-A. Dreptul proprietății industriale (nume comerciale, mărci, indicații geografice, denumiri de origine, denumiri de produse tradiționale garantate, desene și modele industriale, invenții și modele de utilitate)..... 543

Capitolul VIII. Dreptul semnelor distinctive și indicative de origine comercială și/sau geografică.....	545
Secțiunea 1. Introducere în dreptul proprietății industriale (proprietatea industrială).....	545
Secțiunea a 2-a. Evoluția reglementării	546

Capitolul IX. Numele comerciale, mărcile și indicațiile geografice	551
Secțiunea 1. Diverse categorii de semne folosite în comerț.....	551

Secțiunea a 2-a. Apariția semnelor indicative de origine comercială și a semnelor indicative de origine geografică.....	554
Secțiunea a 3-a. Locul semnelor distinctive și indicative în dreptul proprietății intelectuale	557
Secțiunea a 4-a. Protecția numelor comerciale (firma sau denumirea).....	559
§1. Care sunt condițiile și procedura de înregistrare a firmelor (a numelor sau a denumirilor comerciale)?.....	559
1.1. Condiții privind denumirea în sine (condiții intrinseci) în funcție de tipul întreprinderii.....	559
1.2. Condițiile de fond ale firmelor, necesare pentru registrabilitate.....	561
1.3. Procedura de înregistrare și mijlocul de protecție al firmelor.....	562
§2. Apărarea drepturilor asupra firmelor.....	563
Secțiunea a 5-a. Protecția semnelor indicative ale originii geografice a produselor (indicații geografice, denumiri de origine, denumiri de specialități tradiționale).....	564
Secțiunea a 6-a. Protecția mărcilor (semne distinctive, indicative ale originii comerciale).....	569
§1. Este necesară și/sau utilă protecția mărcilor? Argumente pro și contra.....	569
§2. Importanța și valoarea economică a mărcilor.....	570
§3. Caracterul facultativ și individual al mărcilor și facultatea de înregistrare a semnelor folosite ca mărci.....	573
3.1. Caracterul facultativ al mărcii.....	573
3.2. Caracterul individual al dreptului la marcă.....	574
Secțiunea a 7-a. Sistemele de apropiere a semnelor cu titlu de mărci	576
§1. Sistemul priorității de folosință sau declarativ	576
§2. Sistemul priorității de înregistrare sau atributiv	577
§3. Care sunt avantajele și dezavantajele celor două sisteme de apropiere a dreptului	578
§4. Sistemul mixt de dobândire a dreptului la marcă	579
Secțiunea a 8-a. Funcțiile, importanța și valoarea economică a mărcilor ...	579
§1. Funcția de diferențiere a produselor și a serviciilor și de indicare a originii comerciale a acestora	580
§2. Funcția de garanție a calității.....	581
§3. Funcția de organizare a pieței.....	582
§4. Funcția de reclamă.....	583
§5. Funcția de protecție a consumatorilor	583
Secțiunea a 9-a. Clasificarea mărcilor după modul de înregistrare și întinderea în spațiu a protecției conferite	584
§1. Mărcile naționale.....	584
§2. Mărci regionale.....	585
§3. Mărci ale UE	585
§4. Mărci „internaționale”.....	586

Secțiunea a 10-a. Principiul specialității mărcii, relevanța și excepțiile de la acest principiu	588
§1. Relevanța principului specialității mărcilor și excepția de la acest principiu	589
§2. Aranjamentul de la Nisa privind clasificarea internațională a produselor și a serviciilor pentru înregistrarea mărcilor, utilitatea și obligația de folosință	590
§3. Consecințe ale principului specialității cu referire la disponibilitatea semnelor susceptibile de a constitui mărci	593
§4. Semnele susceptibile de a fi înregistrate ca mărci	593
4.1. Cuvintele	595
4.2. Numele de persoane	595
4.3. Desenele	596
4.4. Literele și cifrele	596
4.5. Elementele figurative	596
4.6. Forma produsului și a ambalajului (mărcile tridimensionale)	597
4.7. Culori și combinațiile de culori	598
4.8. Semnele sonore	598
4.9. Mărci constituite din semne combinate	599
4.10. Clasificarea elementelor figurative ale mărcilor prin Aranjamentul de la Viena din 1973 și importanța acestei clasificări	599

Capitolul X. Condițiile de registrabilitate, procedura de înregistrare, drepturi conferite, transmisiunea și apărarea drepturilor asupra mărcilor

Secțiunea 1. Condiții intrinseci pe care trebuie să le îndeplinească un semn pentru a fi înregistrat ca marcă	601
§1. Condiția reprezentării semnelor într-un registru al mărcilor	603
§2. Condiția distinctivității semnului solicitat pentru înregistrare ca marcă	607
2.1. Criteriile de apreciere a distinctivității și semnele lipsite de distinctivitate	608
§3. Condiția liceității semnului	610
3.1. Excluderea de la protecție a mărcilor înșelătoare [art. 5 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 84/1998]	613
3.2. Mărcile declarate ilicite ca urmare a protecției semnelor corespunzătoare ca denumiri de origine, indicații geografice, mențiuni tradiționale pentru vinuri și denumiri de specialități tradiționale garantate [art. 5 alin. (1) lit. g), h), i) din Legea nr. 84/1998]	614

3.3. Denumirea de origine protejată (DOP), denumirea de origine controlată (DOC), indicații geografice protejate (IGP), mențiuni tradiționale, denumiri de specialități garantate (STG) și relevanța lor în cazul mărcilor.....	614
3.4. Mărcile considerate ilicite ca urmare a protecției ca denumire anterioară pentru soi de plante [art. 5 alin. (1) lit. j) din Legea nr. 84/1998]	615
3.5. Mărcile considerate ilicite deoarece conțin, fără consimțământul titularului, imaginea sau numele patronimic al unei persoane care se bucură de renume în România [art. 5 alin. (1) lit. k) din Legea nr. 84/1998].....	615
3.6. Mărci ilicite deoarece sunt contrare ordinii publice sau bunelor moravuri [art. 5 alin. (1) lit. m) din Legea nr. 84/1998]	616
3.7. Mărcile care cuprind semne oficiale [art. 5 alin. (1) lit. n), o), p) din Legea nr. 84/1998]	617
3.8. Semne protejate și excluse de la înregistrare prin alte acte internaționale	617
§4. Disponibilitatea semnului ales ca marcă și motivele relative de refuz la înregistrare	617
4.1. Indisponibilitatea determinată de apropierea anterioară a semnului ca marcă	618
4.2. Analiza riscului de confuzie sau de asociere	619
4.3. Indisponibilitatea determinată de apropierea anterioară ca denumire de origine sau ca indicație geografică.....	622
4.4. Indisponibilitatea determinată de apropierea anterioară ca nume comercial (firmă) sau emblemă.....	623
4.5. Indisponibilitatea determinată de protecția ca desen sau model industrial	623
4.6. Indisponibilitatea determinată de protecția semnului prin drept de autor aparținând altei persoane decât solicitantul	623
4.7. Indisponibilitatea semnului rezultând din atingerea unui drept la nume sau la imagine.....	624
Secțiunea a 2-a. Cazul mărcilor notorii și a mărcilor de renume.	
Efectele notorietății și ale renumelui	624
§1. Definiția mărcii notorii și criteriile de apreciere a notorietății	624
§2. Marca de renume, definiție și protecția extinsă a acesteia.....	627
Secțiunea a 3-a. Comparație între motivele absolute și motivele relative de refuz la înregistrarea unor semne ca mărci	628
§1. Motivele absolute de refuz la înregistrare. Justificare și exemple.....	629
§2. Motive relative de refuz la înregistrare a unor semne ca mărci.....	630
§3. Comparație între cele două categorii de motive de refuz la înregistrare	631

Secțiunea a 4-a. Procedura de înregistrare a mărcilor naționale	632
§1. Constituirea depozitului național reglementar al mărcii și publicarea cererii	632
§2. Persoanele care pot depune cererea	633
§3. Examinarea cererii de înregistrare a mărcii	634
§4. Publicarea cererii de înregistrare	635
§5. Examenul de fond al cererii de înregistrare	635
§6. Înregistrarea și publicarea mărcii	636
§7. Retragerea cererii, limitarea și modificarea listei de produse sau servicii	636
§8. Înregistrarea mărcii și eliberarea certificatului de înregistrare	636
§9. Observațiile la cererile de înregistrare, opozițiile la înregistrare și contestația la înregistrare	637
9.1. Observațiile	637
9.2. Opoziția la înregistrarea mărcii	638
9.3. Contestațiile împotriva deciziilor OSIM	640
Secțiunea a 5-a. Natura dreptului la marcă	641
Secțiunea a 6-a. Caracterele dreptului la marcă	642
Secțiunea a 7-a. Conținutul dreptului la marcă	642
§1. Consacrarea regulii priorității de înregistrare	643
§2. Dreptul de folosire exclusivă – latura pozitivă și latura negativă... ..	643
Secțiunea a 8-a. Durata drepturilor	645
Secțiunea a 9-a. Limitări ale exercițiului dreptului la marcă	645
§1. Epuizarea dreptului la marcă	645
§2. Alte limitări ale dreptului la marcă	647
Secțiunea a 10-a. Transmiterea și pierderea dreptului la marcă	647
§1. Transmisiunea dreptului la marcă	648
1.1. Reguli comune aplicabile transmisiunii drepturilor asupra mărcilor	649
1.2. Cesiunea voluntară a drepturilor asupra mărcii	649
1.3. Cesiunea forțată a mărcii	651
1.4. Contractul de licență a mărcii	652
1.5. Aportul în mărci la constituirea capitalului social al societăților comerciale	655
§2. Pierderea drepturilor la marcă	656
2.1. Renunțarea titularului	656
2.2. Expirarea duratei de protecție, neurmată de reînnoirea înregistrării	657
2.3. Anularea înregistrării mărcilor	657
2.4. Decăderea din dreptul la mărci	666
Secțiunea a 11-a. Apărarea drepturilor la marcă. Acțiunea în contrafacere	671
§1. Contrafacerea mărcii	672
§2. Contrafacerea și actele asimilate acesteia	672
§3. Prejudiciul în cazul contrafacerii mărcii	673

§4. Titularul acțiunii în contrafacere	673
§5. Subiectul activ al contrafacerii	674

Capitolul XI. Protecția desenelor și a modelelor industriale..... 675

Secțiunea 1. Introducere în dreptul desenelor și al modelelor industriale. Sau „urâtul se vinde greu”	675
Secțiunea a 2-a. De când sunt protejate desenele și modelele industriale	678
Secțiunea a 3-a. Denumirea și modalitățile de protecție a desenelor și a modelelor (industriale)	681
§1. Cu privire la denumirea corectă: desene și modele sau desene și modele industriale și/sau design?	681
§2. Cu privire la „obiectul protecției” la nivelul UE: desenele și modelele industriale	682
§3. Cu privire la titlul de protecție obținabil și protecția conferită	683
§4. Cu privire la protecția desenelor/a modelelor neînregistrate	684
§5. Cumulul de protecții în cazul desenelor/al modelelor industriale ..	684
Secțiunea a 4-a. Reglementarea protecției desenelor și a modelelor industriale	685
§1. Dreptul convențional al desenelor și al modelelor industriale.....	685
§2. Protecția prin înregistrare internațională a desenelor și a modelelor industriale	686
§3. Protecția desenelor și a modelelor industriale în UE.....	688
§4. Cadrul legal al protecției desenelor și a modelelor industriale în dreptul român	689
Secțiunea a 5-a. Design, desene și/sau modele industriale, artă aplicată, definiții, diferențe	690
Secțiunea a 6-a. Sisteme de protecție a desenelor și a modelelor	692
Secțiunea a 7-a. Care este obiectul protecției, al apropiării prin drept de desen/model industrial?	696
Secțiunea a 8-a. Condițiile de fond ale protecției desenelor și a modelelor industriale.....	700
§1. Condiția ca obiectul să fie un desen sau model (industrial)	701
§2. Condiția noutății	701
§3. Care sunt efectele nerespectării obligației de confidențialitate?.....	702
§4. Moderarea condiției divulgării. Cazuri nedestructive de noutate....	703
§5. Condiția caracterului individual (propriu).....	703
§6. Condiția noutății și a caracterului individual în cazul produselor complexe	704
§7. Excluderile desenelor/ale modelelor contrare ordinii publice și bunelor moravuri	705
§8. Excluderile specifice de la protecție a unor desene/a unor modele... 706	706
Secțiunea a 9-a. Formalitățile necesare pentru apropierea desenelor/a modelelor industriale	706
§1. Autorul, autorul angajat, solicitantul, titularul dreptului	707

§2. Cererea de eliberare a titlului de protecție sau cererea de înregistrare a desenului/a modelului	708
2.1. Depunerea cererii de înregistrare	709
2.2. Beneficiul priorităților	711
2.3. Cererea minimală înregistrabilă	712
2.4. Cererea de depozit multiplu	713
2.5. Depozitul reglementar și data de depozit	713
2.6. Publicitatea procedurilor	713
2.7. Publicarea cererii de înregistrare (datelor esențiale) și amânarea publicării	714
2.8. Amânarea publicării cererii	714
2.9. Entitățile cu atribuțiuni în soluționarea cererilor de înregistrare	715
2.10. Examinarea preliminară	715
2.11. Divizarea depozitului multiplu	715
2.12. Conexarea depozitelor	716
2.13. Opozițiile	716
2.14. Examenul de fond al cererii de înregistrare a desenelor/a modelelor	718
2.15. Examinarea depozitelor internaționale	719
2.16. Contestarea hotărârilor Comisiei de examinare a cererii de înregistrare	720
2.17. Certificatul de înregistrare a desenului/a modelului	721
§3. Revocarea hotărârilor de înregistrare	721
§4. Drepturile conferite/recunoscute de înregistrarea desenului/a modelului	722
§5. Revalidarea titlului	723
§6. Reînnoirea înregistrării sau prelungirea duratei de valabilitate	724
§7. Încetarea, pierderea, expirarea duratei și decăderea din drepturile asupra desenelor și a modelelor	724
§8. Anularea certificatului de înregistrare	725
Secțiunea a 10-a. Transmiterea drepturilor	727
§1. Contractul de cesiune	728
§2. Efectele contractului de cesiune	729
§3. Contractul de licență	730
§4. Transmisiunea pe cale succesorală a drepturilor	732
Capitolul XII. Protecția invențiilor prin brevet	733
Secțiunea 1. Valoarea creațiilor noi și utile industriei	733
Secțiunea a 2-a. Istoria umanității și periodizarea ei este legată de istoria invențiilor	736
Secțiunea a 3-a. O lege a invențiilor în antichitate	736
Secțiunea a 4-a. Legea venețiană a invențiilor	739
Secțiunea a 5-a. Controversele privind protecția invențiilor și a brevetelor de invenție	742

§1. Este sistemul de brevete a invențiilor unanim acceptat?	744
§2. Este sistemul de brevete o formă de injustiție pentru țările sărace?	744
Secțiunea a 6-a. Alegerea între brevet și secret. Limite.	
Eficiența juridică a brevetului.....	747
Secțiunea a 7-a. Riscul ne brevetării invenției realizate	750
Secțiunea a 8-a. Strategiile <i>patent pools</i>	753
Secțiunea a 9-a. Protecția invențiilor în România.....	755
§1. Prima lege română „asupra brevetelor de invențiune”	756
§2. A doua lege a brevetelor de invenție în România.....	759
§3. A treia lege română privind invențiile și inovațiile din 1974	760
§4. A patra lege a invențiilor în România – legea în vigoare	762
Secțiunea a 10-a. Izvoarele dreptului român al invențiilor astăzi	762
Secțiunea a 11-a. Izvoarele internaționale ale dreptului invențiilor.....	763
Secțiunea a 12-a. Izvoarele dreptului UE a invențiilor	764
Secțiunea a 13-a. Titlurile de protecție pentru invenții în dreptul român ...	765
Secțiunea a 14-a. Brevetul de invenție și/sau patentul. Definiție și caracteristici.....	770
§1. Denumirile de „brevete” și „patente”. Originile, definiția și caracteristicile brevetului de invenție.....	770
§2. Definiția brevetului de invenție și caracteristicile sale.....	773
Secțiunea a 15-a. Natura juridică a brevetului de invenție.....	778
§1. Este brevetul de invenție constitutiv sau declarativ de drepturi?....	780
§2. Este brevetul de invenție un contract între inventator și societate?	784
§3. Are dreptul inventatorului natura unui drept de creanță?	785
§4. Este brevetul de invenție titlu de proprietate?	786
§5. Este brevetul de invenție doar un titlu de protecție pentru creația brevetată?	786
§6. Ambiguitatea brevetului de invenție. Natura sa specială, unică	787
Secțiunea a 16-a. Funcțiile brevetului de invenție	788

Capitolul XIII. Invenția brevetabilă, autorul și condițiile de brevetare

a invențiilor	791
Secțiunea 1. Noțiunile de invenție și activitate inventivă	791
Secțiunea a 2-a. Definiția invenției brevetabile	795
Secțiunea a 3-a. Realizări care nu sunt invenții și invenții pentru care nu se acordă protecție prin brevet de invenție	797
§1. Realizări care nu sunt invenții și nu sunt brevetabile	798
§2. Invenții excluse de la brevetare din rațiuni de protecție a ordinii publice, a moralei, a vieții ori a unei reglementări speciale a regimului de protecție	800
Secțiunea a 4-a. Rolul ideilor și excluderea de la protecția prin brevet de invenție a ideilor	801
Secțiunea a 5-a. Excluderea de la protecție a descoperirilor științifice.....	805

Secțiunea a 6-a. Valoarea descoperirilor și a ideilor prin comparație cu aceea a invențiilor	808
§1. Sunt neprotejate juridic descoperirile și ideile?.....	808
§2. Invențiile schimbă ordinea existentă, descoperirile o identifică, o constată	809
§3. Tentativele de protecție a descoperirilor și descoperitorilor.....	810
§4. Excepția de la regula neprotejării descoperirilor științifice	812
§5. Excluderea de la protecție a creațiilor estetice	812
§6. Excluderea de la protecție a teoriilor științifice, a metodelor matematice, a principiilor și a metodelor în exercitarea de activități mentale, în materie de jocuri și a prezentărilor de informații.....	813
§7. Excluderea de la protecție a principiilor și a metodelor de exercitare a activităților economice.....	815
§8. Excluderea (formală) de la protecție a programelor pentru calculatoare	816
§9. Limitele (sfidarea?) regulii excluderii de la brevetare a programelor pentru calculatoare.....	822
§10. Natura programelor pentru calculatoare: creații de formă sau de fond?	825
Secțiunea a 7-a. Clasificarea invențiilor și a brevetelor de invenție	827
§1. Clasificarea invențiilor după obiect (tipul de problemă rezolvată) ...	827
§2. Invențiile de produs și brevetele pentru invenții de produse	828
§3. Invenții de procedee/mijloace și brevetele de procedee/mijloace ..	830
§4. Utilizările noi ale unui produs brevetat	831
§5. Invenții de aplicații noi a unor mijloace/procedee cunoscute și de combinații de mijloace/procedee cunoscute	834
§6. Invențiile de procedee (mijloace) noi și de produse noi	836
Secțiunea a 8-a. Clasificarea internațională a brevetelor de invenție conform Aranjamentului de la Strasbourg	837
Secțiunea a 9-a. Subiectul dreptului de inventator	839
§1. Inventatorul/inventatorii	839
§2. Coautoratul în cazul invențiilor	841
§3. Ipoteza realizării aceleiași invenții de către mai multe persoane, concomitent. Regula primului deponent (first to file).....	842
Secțiunea a 10-a. Inventatorii salariați și invențiile de serviciu.....	843
§1. Care sunt și prin ce se caracterizează invențiile de serviciu?	844
§2. Cui aparțin drepturile asupra invențiilor de serviciu?.....	845
Secțiunea a 11-a. Condițiile cerute pentru brevetare a invențiilor	847
Secțiunea a 12-a. Condiții de brevetare a invențiilor de produse sau procedee	848
§1. Condiția noutății	848
1.1. Stadiul tehnicii în raport de care se examinează noutatea.....	849

1.2. Materialele documentare care pot fi opuse noutății și efectele anteriorității	850
1.3. Momentul examinării condiției noutății	851
§2. Condiția activității inventive	852
§3. Condiția aplicabilității industriale	855
§4. Condiția dezvoltării suficiente a invenției	856
§5. Condiția conformității brevetului de invenție cu conținutul cererii inițiale de brevet	857
§6. Modificarea cererii de brevet	857
§7. Conformitatea brevetului cu cererea de brevet inițială este o cerință de formă sau de fond?	858
Capitolul XIV. Procedura de brevetare a invențiilor	859
Secțiunea 1. Etapele procedurii de brevetare a unei invenții	859
§1. Depunerea cererii de brevet de invenție și constituirea depozitului național reglementar	860
1.1. Cererea depusă pe suport de hârtie	860
1.2. Depunerea cererilor de brevet de invenții prin mijloace electronice	861
1.3. Limba oficială a cererii de brevet	863
§2. Solicitantul brevetului de invenție	863
§3. Conținutul cererii de brevet	865
§4. Descrierea invenției	867
4.1. Noțiuni. Conținut. Funcții	867
4.2. Descrierea unei invenții din domeniul programelor de calculator	868
4.3. Descrierea unei invenții din domeniul biotehnologiilor	868
4.4. Descrierea invenției referitoare la microorganismele	869
4.5. Descrierea invenției referitoare la secvențe de aminoacizi sau nucleotide	869
§5. Revendicările formulate	870
§6. Desenele la care se face referire în descrierea invenției sau în revendicări	872
§7. Unitatea invenției	872
§8. Prioritățile recunoscute, valorificarea și invocarea lor	874
8.1. Prioritatea convențională	875
8.2. Prioritatea internă	878
8.3. Eliminarea din dreptul invențiilor a priorității de expoziție	879
8.4. Depunerea certificatului de expoziție	879
8.5. Omisiunea revendicării prin cererea de brevet a priorității și actul prin care se face dovada dreptului de prioritate	880
8.6. Nerecunoașterea priorității invocate	881
8.7. Invocarea priorității în cererile internaționale de brevet	881
8.8. Autorizația privind transmiterea drepturilor de prioritate	881

§9. Rezumatul cererii de brevet.....	882
§10. Procura de desemnare a mandatarului autorizat	883
§11. Documentul de certificare a depunerii materialului biologic la o autoritate de depozit internațională.....	884
§12. Documentul privind desemnarea inventatorilor	885
§13. Actul de transmitere a dreptului la acordarea brevetului de invenție	886
§14. Condiții materiale privind modul de prezentare a părților componente ale cererii de brevet de invenție	886
Secțiunea a 2-a. Cereri internaționale de brevet depuse la OSIM.....	887
§1. Primirea și prelucrarea cererilor internaționale	888
§2. Proceduri ale cererilor internaționale în faza națională	889
§3. Revizuirea de către OSIM a cererilor internaționale	891
Secțiunea a 3-a. Data depozitului național reglementar.....	892
§1. Noțiune/Conținut	892
§2. Efectele juridice ale constituirii depozitului național reglementar....	894
Secțiunea a 4-a. Examinarea preliminară și clasificarea cererii de brevet ..	895
Secțiunea a 5-a. Publicarea cererii de brevet de invenție.....	898
§1. Procedură.....	898
§2. Elemente ale cererii de brevet care nu se publică.....	900
§3. Efectele publicării cererii de brevet de invenție	901
Secțiunea a 6-a. Raportul de documentare al invenției pentru care se solicită brevetare	901
§1. Noțiune. Întocmire.....	901
§2. Conținutul raportului de documentare	903
Secțiunea a 7-a. Examinarea în fond a cererii de brevet de invenție	904
§1. Procedura de examinare de fond (art. 25 și 26 din Legea nr. 64/1991 și art. 43 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 64/1991)	905
Secțiunea a 8-a. Notificările OSIM.....	906
Secțiunea a 9-a. Termene procedurale în fața OSIM	907
Secțiunea a 10-a. Soluționarea cererilor de brevet de invenție	907
§1. Examinatorul de specialitate	908
§2. Comisia de examinare de specialitate.....	908
§3. Raportul de examinare a cererii de brevet	909
§4. Hotărârile Comisiei de examinare pe fond a cererii de brevet	909
§5. Suspendarea procedurii de examinare	911
Secțiunea a 11-a. Contestațiile împotriva hotărârilor Comisiei de examinare a cererilor de brevet.....	912
§1. Revocarea din oficiu a hotărârilor OSIM de admitere a cererii de brevet și contestația împotriva acesteia	914
§2. Contestația formulată în scop de limitare a brevetului	915
§3. Soluționarea contestațiilor împotriva hotărârilor Comisiei de reexaminare.....	917
3.1. Compunerea Comisiei de reexaminare	918

3.2. Conținutul contestației împotriva hotărârilor Comisiei de examinare	919
3.3. Procedura de soluționare a contestațiilor de către Comisia de reexaminare	919
3.4. Care sunt soluțiile care pot fi formulate de Comisia de reexaminare în contestații	919
Secțiunea a 12-a. Eliberarea brevetului de invenție	920
Secțiunea a 13-a. Durata brevetului de invenție (art. 30 din Legea nr. 64/1991)	921

Capitolul XV. Conținutul, pierderea, transmisiunea și apărarea drepturilor de inventator	922
Secțiunea 1. Introducere	922
Secțiunea a 2-a. Drepturile morale ale inventatorilor	923
§1. Dreptul la recunoașterea calității de autor al invenției	923
1.1. Momentul nașterii dreptului la calitatea de autor al invenției	924
1.2. Durata dreptului la calitatea de autor al invenției	924
1.3. Caracterele juridice ale dreptului la calitatea de autor al invenției	925
1.4. Protecția dreptului la calitatea de autor	925
§2. Dreptul de a da publicității invenția	926
2.1. Titularii dreptului de divulgare a invenției	926
2.2. Momentul în care invenția devine publică	926
2.3. Apărarea dreptului de a da publicității invenția	927
§3. Dreptul inventatorului la nume	927
§4. Dreptul la recunoașterea priorității științifice	928
Secțiunea a 3-a. Drepturile patrimoniale ale inventatorilor și ale titularilor brevetelor de invenție	929
§1. Drepturile patrimoniale ale inventatorului independent netitular de brevet	929
§2. Drepturile patrimoniale ale titularilor de brevete de invenție	929
2.1. Conținutul dreptului exclusiv de exploatare	930
2.2. Întinderea dreptului de exploatare exclusivă (art. 31 din Legea nr. 64/1991 și art. 64-65 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 64/1991)	931
2.3. Momentul nașterii dreptului de exploatare exclusivă	933
2.4. Dreptul la reparații patrimoniale în caz de folosire fără drept a invenției	934
Secțiunea a 4-a. Limitări ale dreptului de exploatare exclusivă a invenției	934
§1. Limitări cu caracter general	934
§2. Limite speciale privind dreptul de folosință exclusivă a invenției	935
Secțiunea a 5-a. Obligații ale titularului de brevet	937

Secțiunea a 6-a. Pierderea dreptului asupra brevetului de invenție.....	938
§1. Decăderea titularului din drepturi pentru neplata taxei de menținere în vigoare a brevetului de invenție (art. 40 din Legea nr. 64/1991 și art. 61 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 64/1991)	938
§2. Renunțarea titularului la brevetul de invenție (art. 36 din Legea nr. 64/1991 și art. 63 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 64/1991)	940
Secțiunea a 7-a. Revocarea la cererea terților a brevetului de invenție.....	941
Secțiunea a 8-a. Anularea brevetelor de invenție.....	944
§1. Motivul de anulare constând în extinderea (nelegală a) protecției....	944
§2. Motivul de anulare constând în lipsa de îndreptățire a titularului la acordarea brevetului.....	945
§3. Intenția frauduloasă ca motiv de revocare și/sau anulare a brevetului	945
§4. Care sunt deosebirile și asemănările între cererea de revocare și cererea de anulare a brevetului de invenție?.....	946
§5. Efectele hotărârilor pronunțate în cererea de revocare a brevetelor pentru soluționarea cererilor de anulare a brevetelor...	948
§6. Poate fi formulată o cerere de anulare a unui brevet de invenție dacă anterior a fost formulată o cerere de revocare pentru același motiv de drept?.....	949
Secțiunea a 9-a. Transmisiunea drepturilor privind invențiile	949
Secțiunea a 10-a. Cesiunea drepturilor asupra brevetului de invenție	950
§1. Definiția contractului de cesiune	950
§2. Modalitățile și obiectul contractului de cesiune (art. 81 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 64/1991)	951
§3. Obligațiile părților în contractul de cesiune	951
§4. Principalele obligații ale cesionarului	952
§5. Durata contractului	952
§6. Înregistrarea contractului de cesiune și opozabilitatea cesiunii.....	953
Secțiunea a 11-a. Contractul de licență.....	953
§1. Clasificarea licențelor	954
§2. Definiția și natura juridică a contractului de licență	955
§3. Caracterele juridice ale contractului de licență.....	955
§4. Condiții de formă și publicitate	955
§5. Efectele contractului de licență	956
§6. Obligațiile cedentului (licențiatorului)	956
6.1. Obligația de a-l pune pe cedent în situația de a exploata invenția	956
6.2. Obligația de a acorda asistență tehnică	956
6.3. Obligația de plată a anuităților	957
6.4. Obligația de garanție	957
§7. Obligațiile beneficiarului licenței (licențiatul)	957
7.1. Obligația de plată a prețului	957

7.2. Obligația de exploatare a licenței.....	958
Secțiunea a 12-a. Licențele legale (obligatorii) (art. 43-46 din Legea nr. 64/1991 și art. 82 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 64/1991)	958
Secțiunea a 13-a. Aportul brevetului de invenție în capitalul social.....	960
Secțiunea a 14-a. Transmisiunea succesorală a drepturilor asupra invențiilor	961
Secțiunea a 15-a. Coproprietatea asupra unei cereri sau a unui brevet de invenție (art. 84 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 64/1991) ..	961
Secțiunea a 16-a. Apărarea drepturilor privind invențiile	962
Secțiunea a 17-a. Atribuțiile OSIM privind invențiile	962
Secțiunea a 18-a. Mijloace administrative pentru protecția drepturilor privind invențiile	963
Secțiunea a 19-a. Apărarea drepturilor inventatorilor și ale titularilor de brevete prin mijloace de drept penal.....	963
Secțiunea a 20-a. Apărarea drepturilor inventatorilor și ale titularilor de brevete prin mijloace de drept civil.....	967
Bibliografie selectivă	969

Capitolul I

Introducere. Secolul XXI va fi al proprietății intelectuale și al inteligenței artificiale

Secțiunea 1. Denumirea de dreptul proprietății intelectuale și tendința de redenumire

Dreptul proprietății intelectuale este denumirea cea mai folosită pentru a desemna ansamblul de norme juridice care reglementează protecția creațiilor intelectuale, drepturile creatorilor și raporturile juridice dintre aceștia și utilizatorii creațiilor lor, precum și regimul sancționator pentru utilizările neautorizate de autori sau de lege, în cazurile limitativ stabilite de aceasta. Este o denumire pe care unii autori o consideră „ipocrită” (germanul H. Rentsch¹), „foarte criticabilă” (Edmond Picard²), „drept de burghezie” (A.C. Renouard³), „concept artificial tactic și strategic” (Fritz Machlup⁴ și Edith Penrose), „cea mai confuză din câte există” (Christophe Alleaume și Nicolas Craipeau⁵), alții, rezultat al unei greșite traduceri a cuvântului „property” din

¹ Apud *É. Bouchet-Le Mappian*, Propriété intellectuelle et droit de propriété: droits anglais, allemand et français, PUR, 2013, p. 108.

² Edmond Picard (1836-1924) a fost avocat, om politic, scriitor, mecena, profesor de drept la Universitatea Liberă din Bruxelles, unde a avut ca doctorand pe românul pe Matila Ghyka, care și-a susținut teza cu o lucrare în domeniul dreptului proprietății intelectuale, în 1909 (calificativul „*magna cum laudae*”). Matila Ghyka (1881-1965) a fost militar, inginer, diplomat, scriitor, profesor de estetică în SUA, autor, între altele, a lucrărilor „Estetica proporțiilor în natură și în artă” (1927) și „Numărul de aur – Rituri și ritmuri pitagorice în dezvoltarea civilizațiilor occidentale” (1931), aceasta din urmă dedicată Marucăi Cantacuzino, soția lui George Enescu. Pentru coperta acestei cărți, Matila Ghyka a folosit fotografia tenismenei Helen Wills (deținătoare, timp de 9 ani, a locului I la tenis feminin) pe care autorul o considera perfectă și în acord cu teoria sa asupra numărului de aur (număr considerat irațional (1.618...), desemnat prin litera grecească Φ (phi)). Prin intermediul lui Helen Wills, l-a cunoscut în 1947 pe Salvador Dali impresionat și el de numărul de aur, folosit în pictura sa Leda Atomica. Numărul de aur a fost folosit și de celebrul arhitect Charles-Édouard Jeanneret-Gris, cunoscut sub pseudonimul de Le Corbusier, la realizarea sediului Secretariatului Națiunilor Unite din New York și a proiectului Bisericii Notre Dame du Haut de la Ronchamp (finalizată în 1955, care este vizitată de 80.000 de turiști anual și este înscrisă, împreună cu alte 60 de lucrări a lui Le Corbusier, pe Lista Patrimoniului Mondial UNESCO).

³ Apud *A. Lucas, H.-J. Lucas, A. Lucas-Schloetter*, Traité de propriété littéraire et artistique, ed. a 4-a, LexisNexis, Paris, 2012, p. 6.

⁴ *É. Bouchet-Le Mappian*, op. cit., p. 108.

⁵ *Ch. Alleaume, N. Craipeau*, Propriété intellectuelle, Montchrestien, lextenso éditions, 2010, p. 5.

limba engleză în limba franceză (Andrée Puttemans¹), alții, ca una care trebuie acceptată cu bunăvoință, ca una care nu face niciun rău creatorilor sau cu resemnare pentru că important este conținutul drepturilor, iar nu denumirea lor, alții, ca una care a dobândit prin folosință îndelungată caracter distinctiv și a devenit „*titlu de noblete*”² în lumea dreptului și în limbajul juridic internațional, iar alții, ca o „*regină a dreptului*” pentru că este cea mai frumoasă dintre toate ramurile dreptului.

Noi vom folosi însă, în lucrarea de față, nu doar denumirea de „dreptul proprietății intelectuale”, ci și pe aceea de „drepturi intelectuale” (propusă de belgianul Edmond Picard³ într-un prim articol al său din 1874 și, ulterior, într-o altă lucrare de referință și azi în drept, din 1920) pentru că, în această formă, nu pare nici confuză și nici greșită și este mult mai sugestivă pentru conținutul complex al drepturilor creatorilor (morale și patrimoniale) și natura reală a drepturilor creatorilor, dar și pentru că ne va ajuta să evităm repetări nedorite. O vom folosi așadar și pe aceasta, dar nu înainte de a adăuga aici că denumirile de „proprietate intelectuală”, „proprietate industrială”, „dreptul proprietății intelectuale” și „dreptul proprietății industriale” sunt cele mai folosite și în convenții și tratate internaționale, iar cea de „drepturi intelectuale” este întâlnită frecvent în doctrină.

Semnalăm însă aici încă un lucru important, acela că doctrina folosește, pentru a desemna materia, și denumirea de „dreptul imaterialului”, iar acest lucru are o explicație simplă: sfera „obiectelor” pentru care protecția este amenajată prin dispoziții cuprinse în legile proprietății intelectuale a fost de la început și este extinsă continuu la bunuri care nu sunt rezultat al unei activități intelectuale și care au comun cu acestea doar imaterialitatea lor. Este cazul numelor comerciale și al indicațiilor geografice (care se regăsesc în Convenția de Paris din 1883), al denumirilor de origine, al denumirilor de specialități tradiționale garantate, al numelor de domenii, al unora dintre drepturile numite „conexe” drepturilor de autor, așa cum este cazul producătorilor de fonograme și videograme, al editorilor, al producătorilor de baze de date, al imaginii bunurilor etc., dar care, deși importante pentru diseminarea creațiilor și pentru creatorii ale căror creații sunt multiplicare spre a le aduce și lor profit, nu implică activitate de creație (recunoașterea de drepturi de acest tip fiind menite să asigure recuperarea investițiilor folositoare indirect și creatorilor), dar care, astfel reglementate, afectează puritatea dreptului proprietății intelectuale, conceput ca un drept al creațiilor și al creatorilor.

Conform definiției Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale (OMPI), în sens foarte larg, proprietatea intelectuală desemnează drepturile legale care rezultă din activitatea intelectuală în domeniul industrial, științific. Expresia „proprietate intelectuală” este, așadar, un termen generic care se raportează la drepturi asupra unor „obiecte” (bunuri intelectuale) de tipuri diferite care au însă în comun originea

¹ A. Puttemans, *Droits Intellectuels et Concurrence Déloyale*, Bruylant, Bruxelles, 2000, p. 25.

² V. Roș, D. Bogdan, O. Spineanu-Matei, *Dreptul de autor și drepturile conexe*. Tratat, Ed. All Beck, București, 2005, p. 3.

³ E. Picard, *Embriologie juridique*, articol publicat în 1874, și E. Picard, *Le droit pur*, Ernest Flammarion, Éditeur, Paris, 1920, p. 94.

lor, aceea că sunt produse ale activității creatoare, dar care s-au „construit” în epoci diferite. La sfârșitul secolului XVIII și începutul secolului XIX, expresia „proprietatea intelectuală” era folosită pentru a desemna mai degrabă proprietatea literară, adică dreptul autorilor asupra operelor lor, dar, odată cu crearea OMPI (prin Convenția de la Stockholm din 1967), această sintagmă a devenit umbrela sub care sunt ocrotite creații intelectuale de diverse tipuri, cu destinații diferite și cu regimuri juridice care sunt departe de a fi uniforme.

Secțiunea a 2-a. Dreptul proprietății intelectuale este nou pentru că este, prin natura sa, evolutiv

Autorii care ignoră Legea sybariților, adoptată cu mai bine de 2.600 de ani în urmă, și care susțin că romanii și grecii nu au lăsat nimic în proprietatea intelectuală (ceea ce nu este adevărat) și care afirmă că drepturile de proprietate intelectuală s-au născut doar atunci când a fost adoptată Legea venețiană a invențiilor (19 martie 1474, adică acum 550 de ani) ori odată cu prima lege a copyright-ului în Anglia [Statutul Reginei Anna (adoptată în 1709, în vigoare din 10 aprilie 1710, adică în urmă cu doar 315 ani)] sunt de părere că aceasta este o disciplină foarte nouă în peisajul juridic, dar există altele și mai noi, așa cum sunt, de exemplu, dreptul mediului, al consumatorului, al aviației, al cosmosului etc.

Noi credem însă că dreptul proprietății intelectuale poate fi considerat un drept nou doar dacă și în măsura în care avem în vedere faptul că acesta **se înnoiește continuu** și că face acest lucru pentru că trebuie să se **adapteze la realități**, iar înnoirea continuă este necesară nu doar pentru rolul uriaș și în continuă creștere al creațiilor intelectuale, **ci și pentru că protecția drepturilor intelectuale trebuie să țină pasul cu dezvoltarea noilor tehnologii** care schimbă metodele și mijloacele tehnice de realizare de opere, de fixare și de reproducere, de punere a operelor la dispoziția publicului, ca și pe acelea de accesare și utilizare fără drept a operelor protejate, azi, neexistând niciun alt domeniu al dreptului care să fie atât de reglementat prin convenții internaționale ca dreptul proprietății intelectuale.

Pentru a ne explica și pentru a se înțelege nevoia de adaptare și de înnoire permanentă a regulilor drepturilor de proprietate intelectuală, este suficient să reflectăm, de exemplu, la evoluția tehnicilor de scriere și a suporturilor pentru fixarea scrierilor: scrijelit pe piatră, cu stilul (un băț din lemn tare) pe tăbliță de lut, scrierea cu cerneală pe papirus sau pergament (cu pana de gâscă), scrisul pe hârtie (cu pana de gâscă, creion, stilou sau pix), multiplicarea lucrărilor scrise manual (manuscrisul) cu ajutorul tiparului lui Guttenberg, scrisul pe hârtie cu ajutorul mașinii mecanice de dactilografiat, scrisul cu ajutorul calculatorului (devenit mașină de scris, suport pentru fixare, arhivare și comunicare), imprimanta atașată oricărui calculator, fixarea pe suporturi electronice (dischete, discuri compacte, stickuri), multiplicarea operelor în aceeași calitate ca și originalul, indiferent de numărul copiilor, răspândirea prin mijloacele noi de comunicare și posibilitatea de accesare instantanee a operelor din orice colț al lumii în care există internet etc. Sau să amintim că, atunci când a apărut

cinematografia (artă și industrie, în același timp), aceasta a provocat o adevărată revoluție în și a dreptului de autor. Și că, în 1995, un prestigios teoretician și practician, pe nume André Bertrand, scria că „dreptul actual al brevetelor poate fi definit ca fiind dreptul mașinii cu aburi, modificat pentru a fi adaptat motorului cu benzină. Dar civilizația noastră a evoluat în ultimii ani și, după ce a depășit deja era energiei și a motorului atomic, ea se află astăzi în fața motorului informatic”¹.

Continuând ideea lui A. Bertrand, putem afirma azi că începuturile codificării dreptului de autor datează din perioada în care operele se creau la lumina lumânării și folosind pana de gâscă și că acesta este încă, într-o anumită măsură, tributar concepțiilor acelei perioade, că el s-a adaptat continuu și că azi se află în fața unei noi provocări: aceea a inteligenței artificiale care, cu siguranță, va schimba din temelii dreptul proprietății intelectuale. Trebuie însă să admitem că efortul de adaptare a legiuitorului la realități nu a fost nici în alte domenii ușor, nu a fost niciodată lipsit de tensiuni și de eșecuri, fiind, de asemenea, dovedit în istorie că oamenii schimbă mai ușor stăpânirile decât legile, dar și că este firesc să fie așa pentru că, de exemplu, dacă internetul ar fi fost reglementat înainte de a se statornici solid în viața noastră, el nu ar mai fi apărut.

De altfel, acesta este unul dintre motivele pentru care belgianul Pierre Recht, spune că fundamentele drepturilor de proprietate intelectuală sunt „construite pe nisip”² și noi adăugăm: dreptul modern al proprietății intelectuale este construit pe nisipuri mișcătoare, dar constatăm că autorul citat mișcă el însuși nisipurile atunci când lansează și dezvoltă o nouă teorie, aceea a „proprietății-creație” (și a dobândirii drepturilor prin ocupațiune³) asupra bunurilor intelectuale, pusă în opoziție cu „proprietatea-posesie”, aplicabilă bunurilor materiale, teorie care este o reluare într-o formă ușor diferită a unei teorii a compatriotului său Edmond Picard (aceea a unei noi categorii de drepturi, numită de acesta „drepturi intelectuale”, care să se adauge celor trei categorii admise de dreptul roman), iar aceasta sporește frumusețea disciplinei și o face mai atrăgătoare, mai puțin conservatoare și mai atractivă, dar reprezintă și un argument în sprijinul nevoii de actualizare/innoire a drepturilor de proprietate intelectuale.

¹ A.R. Bertrand, Marques et brevets. Dessins et modèles, Delmas, 1995, p. 11.

² P. Recht, Le Droit d'auteur, une nouvelle forme de propriété, LGDJ, Gem Bloux, Éditions J. Duculot, 1969, p. 7. Primul subcapitol al Introducerii lucrării lui P. Recht este intitulat „Les constructions actuelles du droit d'auteur sont bâties sur le sable”, dar fără să îl argumenteze în nici un fel; niciun argument care să justifice acest titlu pe care îl apreciem, reușit ca metaforă. Bernard Vanbrabant, comentând afirmația lui Recht, spune că acesta critică concepțiile tradiționale „construite pe nisip” și creează o doctrină mai solidă a cărei fundație se află în această nouă formă de proprietate care este „proprietatea creației”. B. Vanbrabant, La propriété intellectuelle, tome 1, Nature juridique, Larcier, 2016, p. 101.

³ Pierre Recht și-a fundamentat apropierea operelor de creație prin mecanismul ocupării: „autorul devine stăpânul operei sale prin ocupare în sensul dreptului roman primitiv (...) această luare în stăpânire este baza dreptului său subiectiv pe care Legea îl va ratifica și organiza”. A se vedea P. Recht, op. cit., p. 231.

O nevoie de adaptare/innoire pe care o semnaleză și actualul Director General al OMPI, singaporezul Daren Tang (aflat la conducerea OMPI din septembrie 2020), în deschiderea Adunărilor OMPI pentru anul 2024 (desfășurate între 9-17 iulie, în prezența a 1.400 de delegați din țările membre ale Organizației, cel mai mare număr de participanți la o astfel de Adunare), între temele acesteia aflându-se și examinarea tratatelor OMPI, care formează coloana vertebrală a ecosistemului global de proprietate intelectuală, care sprijină inovatorii și creatorii din întreaga lume¹.

Odată cu noile tehnologii, tot mai complexe și mai sofisticate, dreptul proprietății intelectuale s-a tehnicizat și el și a pierdut din romantismul și candoarea ce îi erau proprii până spre sfârșitul secolului trecut, dar nu și din frumusețea sa aparte! A pierdut însă la capitolul contestatari, partidele piraiților, adversari declarați ai drepturilor intelectuale, fiind mai puțin vocali în spațiul public și mai puțin prezenți în parlamente (cel puțin în parlamentele UE și cele ale țărilor membre ale UE). De aceea, cunoașterea, stăpânirea domeniului (a dreptului proprietății intelectuale), a cărui calificare, ca fiind instabil din motive obiective, trebuie acceptată ca una care este conformă cu realitatea, presupune cultură generală vastă, lectură multă, interes pentru nou în drept și în tehnologii, cunoștințe aprofundate de teoria dreptului în general, a dreptului civil (persoane, drepturi reale, contracte, obligații) și procesual civil, a dreptului penal și procesual penal, a dreptului fiscal, a dreptului internațional privat și a dreptului UE. Oferă ocazia de a pătrunde înțelesul și de a interpreta legile (atât cele generale, cât și cele speciale), dar și de a exprima de o manieră personală gânduri, idei, concepte. Adică de a fi creativ, inovator și original.

Dreptul proprietății intelectuale este, prin natura sa, evolutiv pentru că trebuie să țină pasul cu noul, cu noile tehnologii pe care tot dreptul le încurajează și le generează protejându-le. Tot de la creațiile intelectuale, omenirea așteaptă rezolvarea tuturor problemelor cu care se confruntă: foametea, bolile, distrugerea mediului (păduri, apă, aer) provocată de poluare, supraîncălzirea, nevoia de energie și, nu în ultimul rând, inteligența artificială de la care ar putea veni rezolvări ale multor problemelor sau dispariția oamenilor.

Secțiunea a 3-a. Originile noastre necunoscute și originile creativității

Teoria creaționistă și teoria evoluției naturale (acesteia din urmă adăugându-i-se altele care încearcă să explice începuturile), care par imposibil de conciliat, au totuși ceva în comun: ideea de apariție a viului din neviu. Pentru că fie că suntem creație divină, adică făcuți în urmă cu câteva mii de ani, din lutul căruia i s-a dat formă și peste care s-a suflat viață, fie că avem ca strămoș comun pe LUCA, adică viul apărut

¹ Directorul general OMPI, Daren Tang, deschide adunările cu un apel pentru continuarea consensului între delegați informație accesibilă pe wipo.int sau <https://www.wipo.int/en/web/director-general>.